ב) תוספתה פ"ד דמעשר שני

הי"ג, ג) [שכת נג: וש"נ],

ד) [עי' תוס' גיטין כו. ד"ה

המסן, ה) ופסחים לג:ן,

נו: גיטין כו. סוכה כד. חולין

יד: ותוספתא דמאי פ״ח ה״הו.

ת) [דף מא.], ע) [ויקרא יב], י) [שם טו], ל) [דברים יח],

ל) [ל"ל כהן], מ) רש"ל כתב דהך קסבר ר' יוסף שייך לדלעיל והוא דבור אחד עם הך דלעיל

וכל"ל ל"ש בדרבנן ול"ש באורייתא והל"ל קסבר ר' יוסף וא"ת וכו', נ) לטעמא דאין

ברירה כצ"ל. ח"מ.

תורה אור השלם

1. רַאשִׁית דְּגָנָךְ תִּירשָׁךְ

וְיִצְקֶּרֶךְ וְרֵאשִׁית גַּז צֹאנְךְ תְּצְקֶרֶךְ וְרֵאשִׁית גַּז צֹאנְךְ תָּגֶן לוֹ: דברים יח ד

הגהות הב"ח

(א) גמ' והתניא עם הארץ.

נ"ב דומה לזה כתב הרי

פה א מיי׳ פ״י מהלכות מעשר הלכה ח: בו ב מיי׳ פ״ד מהלכות מ״ם

בו ב נויי פין נהאנאט מים הלכה טו: פז ג ד מיי' פ״ח מהלי עירובין הלכה ז סמג עשין א טור ש"ע א"ח סימן :מיג

רבינו חננאל

אלא או בלקיחת בעלים או . בעשיית כהן, קמ״ל ר׳ יוסי כרב חסדא דבעשיית כהז . הקינין מתפרשות, ולעולם . . בשהתנו כי עשיית כהן תזכה כל אחת בשלה. אבל ברירה כי אווו בשיח, אבי בוידה לית ליה. ת"ש עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודת ירק אחת, אוכל ואינו צריך לעשר, דברי ר' יוסי כו'. פי' עם הארץ שאמ' לחבר קנה לי כמו שתקנה לעצמד והלד יקנה שתים ועישר על אחת מהן, ואחרי כן נתן לעם הארץ אחת הנשארת לו. וומרן אחונ חנשאדונ לו. א״ר יוסי אוכל ואינו צריך לעשר עליה. נתברר כיון . שלהחה כי המעשר שהוציא שקחות כי המעשר שהוציא מקודם על זו הוציאו הנה אית ליה ברירה. ופרקינן אפיד הכי אינו אוכל עד שיעשר וחכמים פוטרין. ת״ש האומר מעשר שיני שיש לי יהא מחולל כו׳. יים לי יווא מווולל בו. ואמרי׳ אפיך ואימא לא חילל דברי ר׳ יוסי. [מ]מא[י מודקתני סיפא מודי ר' יוסי בן קונני סיפא מודד ו יוסד באומר מעשר שני שיש (אלו) [לי] יהא מחולל על סלע חדשה שתעלה בידי מן הכיס שחילל. מדקתני סיפא חילל מיכלל דרישא לא חילל קאמר. ואוקימנא סיפא בדלית ליה בכיס אלא אותה סלע חדשה בלבד, ואיידי דתנא רישא תעלה תנא סיפא נמי תעלה [ואף] דלא הוה צריך. אמר ליה רבא לרב נחמו מאו האי תנא דאפי*י* נוזכון כאן האי דונא האפי בעירוב דהוא מדרבנן לית ליה ברירה. דתניא האומר הריני מערב לחמשה על איזה מהן שירצה, רצה מבעוד יום עירובו עירוב, רצה משחשיכה אין עירובו עירוב ואין ברירה, אישתיק. ולימא ליה איו הוא. לא שמיעא ליה הא מתנית׳ דהוה תני לה איו. רב יוסף אמר תנאי היא דתניא הריני מערב, לרוח אחת, לכל שבתות השנה רציתי אלך, רציתי לא אלך אלא הריני כבני עירי. רצה מבעוד יום עירובו עירוב. משחשיכה ר' שמעון אומר עירובו עירוב, וחכמ' או' אין עירובו עירוב. והא שמעינ' ליה לר' שמעון, דאמ׳ בהלוקח יין הכותים שני לוגין שאני עתיד להפריש הרי הן תרומה כו' ר' שמעון אסר דלית ליה ברירה. ופרקינן אפיך ואימא ר' שמעון אומר אין עירובו עירוב, וחכמ' או' (אין) עירובו עירוב. בתרומה ברירה בוירה בונורכה והיא דאוריתא, אבל בעירוב דהוא מדרבנן אית ליה ברירה. ודחינן לא, מאן דלית ליה ברירה לא שנא בין דאורייתא בין דרבנן לית ליה ברירה. ומאז דתני דאית ליה בין בדאורייתא בין בדרבנן אית ליה. רבא אמר היינו טעמא דר׳ שמעוז דקסבר תרומה איקרי ראשית וכל ראשית יש לו אחרית ששיריה ניכרין, וכיון שהנוד היין שיש בתוכו כולו מעורב ואינו ניכר בין

אלא דליכא אלא חדא. וקמ"ל דלא גזרינן אטו היכא דאיכא תרתי או מלמ: מאן האי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה ברירה. הוי מלי למימר רבי יוסי דאגודה של ירק היא דהוי מדרבנן ושמא

כיון דעיקר מעשר מן התורה חשיב ליה כדאורייתא כדפ"ל (דף לב. בד"ה תאנים) גבי לקט תאנים מתאנתי: אלא איפוך. כלה חיפוך הוה אשכחן תנא דבדרבנן לית

ליה ברירה רבנן דר"ש אלא דבעי לאוכוחי בהדיא שם התנא ולהכי מוכח דמבעיא לן למימר איפוך ולכך האמר אלא ומיהו לפי זה לא אתי שפיר הא דקאמר בסמוך קסבר מאן דלית ליה ברירה לא שנא בדרבנן לא שנא בדאורייתא: מי קסבר (די רב יוסף. וא"ת דהכא מסיק רב יוסף דלרבי שמעון אין ברירה ובריש כל הגט (גיטין דף כה:) אית ליה ברירה גבי הריני בועליך על מנת שירצה אבא וי"ל דרב יוסף מחלק בין תולה בדעת עלמו לתולה בדעת אחרים כרב משרשיא דהתם ורבא דלא מחלה התם מסיק הכא דלרבי שמעון יש ברירה וטעמה דחסר משום דבעינן ראשית ששיריה ניכרין:

אלא מעתה היו לפניו שני רמונים. וא"ת וליפרוך ה"ג אי הוי טעמא משום דאין ברירה וי"ל דאי טעמא משום דאין ברירה הוא אין תימ׳ דודאי כיון דאין ברירה הכי נמי דלא הויא תרומה אבל אי מטעמא דבעינן ראשית ששיריה ניכרין ה"נ דבשני רמונין לא הויא תרומה והא בשני רמונים לא מסתברא שפיר האי טעמא ומיהו אי אמר התם האי טעמא דראשית ה"נ אית לן למימר גבי רמונים דלא מסתבר לפלוגי בהו והא דמייתי מתרומת הכרי בתוכו ר׳ שמעון אומר קרא שם למאי דלא ידע דאיכא סביביו הוי מלי לאקשויי נמי לטעמא דאין ברירה ומהר"י מפרש דאי טעמא דרבי שמעון משום דאין ברירה אתי שפיר דודאי היתה אחת מהן תרומה ומותר הכהן לאכלו ואע"ג דאין ברירה דחד מינייהו ודאי תרומה אבל אטעמא דראשית פריך שפיר הכי נמי דלא הוי כלל תרומה ויהיה כהן אסור לאכלן וכן בההיא דתרומת הכרי בתוכו קרא שם וכהן מצי אכיל לכל מה שבתוך הכרי אע"ג דחין ברירה: ולמאי דםליק אדעתין מעיקרא דבעיא ראשית ששיריה ביברין. הכי נמי הוה מצי למימרא י לטעמא דברירה:

אלא אי בלקיחת בעלים אי בעשיית כהן ואכתי סבר ר' יוםי אין ברירה (6) והתניא 6) עם הארץ שאמר לחבר קח לי אגודה אחת של ירק או גלוסקא אחת א אינו צריך לעשר דברי רבי יוםי וחכ"א צריך לעשר איפוך תא שמע י האומר מעשר שיש לי בביתי מחולל על סלע שתעלה בידי מן הכים רבי יוםי אומר במחולל איפוך אימא ר' יוםי אומר לא חילל ומאי חזית דאפכת תרתי מקמי חדא איפוך חדא מקמי תרתי הא ודאי איפכא תניא דקתני סיפא ומודה רבי יוסי באומר מעשר שיש לי בתוך ביתי יהא מחולל על סלע הדשה שתעלה בידי מן הכים שחילל מדקאמר הכא שחילל מכלל דהתם לא חילל האי סלע חדשה ה"ד אי דאיכא תרתי תלת דיש ברירה היינו קמייתא אלא דליכא אלא חדא מאי תעלה איידי דתני רישא תעלה תנא סיפא גמי תעלה א"ל רבא לרב נחמן מאן האי תנא דאפילו בדרבנן לית ליה ברירה דתניא אמר לחמשה הריני מערב על איזה מכם שארצה רציתי ילך לא רציתי לא ילך רצה מבעו"י עירובו עירוב משחשיכה אין עירובו עירוב אישתיק ולא א"ל ולא מידי ולימא ליה תנא דבי איו הוא לא שמיע ליה ירב יוסף אמר תנאי שקלת מעלמא תנאי 🌣 היא דתניא הריני מערב לשבתות של כל השנה רציתי אלך לא רציתי לא אלך רצה מבעוד יום עירובו עירוב משחשיכה רבי שמעון אומר י עירובו עירוב וחכמים אומרים אין עירובו עירוב והא שמעינן לרבי שמעון דלית ליה ברירה קשיא דרבי שמעון אדר"ש אָלא איפוך מאי קשיא דילמא דכי לית ליה לר' שמעון ברירה בדאורייתא אבל בדרבנן אית ליה 🌣 קסבר רב יוסף מאן דאית ליה ברירה ל"ש בדאורייתא ל"ש בדרבנן אית ליה ומאן דלית ליה ברירה ל"ש בדאורייתא ול"ש בדרבנן לית ליה י רבא אמר י שאני התם דבעינן י ראשית יי ששיריה ניכרין א"ל אביי אלא מעתה היו לפניו שני רמונים של מבל ואמר אם ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ואם לא ירדו גשמים היום יהא זה תרומה על זה ה"ג בין ירדו בין לא ירדו דאין בדבריו

ומעשרותיו בתוכו ותרומת מעשר זה בתוכו ר"ש אומר קרא השם שאני התם דאיכא סביביו ואב"א כדקתני מעמא יי אמרו לו לר"מ אי אתה מודה שמא יבקע הנוד ונמצא זה שותה מבלים למפרע אמר להן לכשיבקע ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא דבעינן ראשית ששיריה ניכרין מאי קאמרי ליה הכי קאמרי ליה לדידן בעינן ראשית ששיריה ניכרין לדידך

בשעה שקורא עליה שם שתהא היא נראית ראשית ואלו שיריה: היו לפניו שני רמונים כו'. בהדיא הוי ליה לתיפרך מהא דלקמן דחנן תרומת הכרי כו׳ אלא הלכתא דעלמא נקט כלומר אם באתה לדרוש ברבים אליבא דר״ש אתה דורש על אחד שהיו לפניו שני רמונים כו׳ : אין בדבריו **כנום**. הואיל ובשעת קריאת השם אינו ניכר איזו תרומה ואיזו שיריה דהא הכא גבי יין ניכרין שיריה לאחר זמן כי הכא וקאסר ר´ שמעון : **כחוכ**ו. באמצטיתו תהא תרומתו כדי שיעור תרומה ומעכשיו תהא להתיר סביביו: ו**הרומה מעשר בחורו**. מילתא אחריתי היא כלומר או אם היה כרי של מעשר ואמר תהא תרומת מעשר שלו בתוכו קרא שם ועד עכשיו אם אכל ממנו לא היה בו אלא איסור של טבל ומעתה אם אכלו לוקה עליו משום תרומה ומשום מעשר שני חוץ לירושלים ואם ניטמא ואכלו חייב משום אוכל תרומה בטומאה: דאיכא סביביו. שיריה ניכרין דאיהו בתוכו קאמר: ואיבעים אימא. ר׳ שמעון אית ליה ברירה וגבי יין דקאסר לאו משום דקסבר אין ברירה אלא כדקתני טעמא שמא יבקע הנוד קודם שיפרים הימנו ונמצא ששתה טבלין למפרע דבשלמא כי מפרים לה לאחר זמן איכא למימר הך דמטא השתא לחלק בהן 0 יש ברירה דמעיקרא בחוך הנוד נמי דידיה הואי משעת קריאת שם וחולין שתה אבל כי בקע הנוד ולא איברר לה תרומה מיניה מאי יש ברירה איכא למימר הא אפילו לבסוף לאו לכלל תרומה אתאי: נלשיבקע. נעיין בדבר לאוסרו כלומר דלא חיישינן להכי דלא שכיח דאי בעי מסר ליה לשומר:

כלום וכ"ת הכי נמי י והתנן תרומת הכרי הזה

ראשית לשירים אע״פ ⁶) שאמר תרומה. ולאו משום דלית ליה ברירה. אלא מעתה היה לפניו שני רימונים ואמר אם ירדו גשמים היום זה תרומה על זה, ואם לא ירדו היום יהא זה תרומה על זה, הכי נמי כיון דבעת אמירתו אינה נבררת התרומה ולא שיריה הכי נמי דלא הוי תרומה. וכי תימא הכי נמי והתנן האומר תרומת הכרי הזה בתוכו ומעשרותיו בתוכו ותרומת מעשר בתוכו ר"ש (אומר) קרא השם, והנה הכרי מעורב כולו כמו היין בנוד, ואמר ר"שמעון (אמרו) [קרא] השם, פ"

אלא אי בלקיחם בעלים. שאמרו בשעת לקיחה זו אני לוקח לעולה וזו לחטחת: או בעשיים כהן. אבל אם לקחום סתם ואחר כך קרא עליהן שם אין השם חל עליהן ויכול הכהן לשנותן. וקרא דר חסדת בסדר יומתת ולקחה שתי תורים או שני בני יונה אחד לעולה ואחד לחטאתש וכתיב גבי כהן ועשה

ם קח גם לי אגודת ירק אין לריך (a) חבר לעשר דמאי מאותה שנותן לעם הארץ אע"פ שלקח שלו ושל עם הארץ סתם ולא פירש כשקנאן זה לי וזה לעם הארץ והוא מעם הארץ לקחן יש ברירה כשנותנו לעם החרץ שזו ללרכו לוקחה ואין חבר זה מוכרה לו: וחכמים אומרים לריך לעשר. דאין ברירה וי"ל זו לנורך חבר לוקחה והוא חוזר ומחליפה לעם הארץ וחבר אינו רשאי למכור לעם הארן דבר שחינו מתוקן: רבי יוסי אומר חילל. וכי סליק סלע בידיה אמרינן יש ברירה שוה שחילל מעשר שני עליה דאי אין ברירה לא אמר מידי אלא אמרינן דהא סלע דסלקא בידיה

השתח לח הוה דעתיה להחליף

ואישתכח דקא אכיל מעשר שני בלא

פדיה: דחפלם סרסי. אגודה וחילול:

מקמי חדא. יין מבין הכותים: דקתני

סיפה. דהך דחילול: סלע חדשה. ואין שם אלא היא ולקמן פריך מאי

מעלה: שחילל. דכיון דחין שם

חדשה אלא היא מנכרא מלתא: אי

דאיכא סרסי סלס. חדשות היינו

המייתה ואמאי חילל: מאן האי הנה.

דבעי למימר דלית ליה ברירה אפילו

בעירוב דמדרבנן הוא: ה"ג על איזה

מהן שארלה רליתי ילך לא רליתי לא

ילך רלה מבעוד יום כו' משחשיכה

אינו עירוב. דילמא בין השמשות לא

הוה דעתיה להאי: מנא דבי איו.

אליבא דרבי יהודה דבעירוב נמי

קאמר אין ברירה: לא שמיע ליה.

ומהנך תנאי דלעיל לא מצי אמר

דכולהו מילי דאורייתא נינהו: רציתי

אלך לא רליפי לא אלך. היה מונח

עירובו בסוף אלפים למזרח במקום

המשתמר והרי הוא מניחו שם עכשיו

לכל השנה כולה שבשבת שירצה יקנה

לו עירובו ובשבת שלא ירצה יהיה

כבני עירו ולא יקנה לו העירוב להפסידו אלפים אמה שבמערב:

עירובו עירוב. וים ברירה דבין

השמשות דעתיה הכי הוה: והא

שמעינן לר"ש. גבי יין הבא מבין

הכותים: רבא אמר. טעמא דרבי

שמעון ביין לאו משום דאין ברירה הוא

דאית ליה ברירה אלא משום דקרייה

רחמנא לתרומה ראשית דגנד ותירושדי

מכלל שתהא מובדלת תרומה משיריה

הכהן את האחד חטאת והאחד עולהי

אלמא אין שם עולה וחטאת חל עליהן

אלא בלקיחה או בעשייה: עם הארץ

שאמר לחבר. שהיה חבר הולך לשוק

ליקח לו ירק לעצמו ואמר לו עם הארץ

פ"ו דמס' דמאי וע"ש: (ב) שם קסבר מאן דאית ליה כל"ל וחיבת רב יוסף נמחק: (ג) רש"י ד"ה עם הארץ וכו' עם החרן (קח גם לי חגודת נס המתן (קו גם כי מגודת רק) תח"מ ונ"ב ס"ח קח לי אגודת ירק ועיקר: אגודת ירק ועיקו. (ד) תום' ד"ה קסנר. מאן כו' וא"ת דהכא מסיק ר' יוסף דלר' שמעון לית ליי . ברירה:

גליון הש"ם . גמ' שאני התם דכעינן . ראשית ששיריה ניכרין. עי מכות דף יט ע"ב ברש"י ד"ה מרומה בעוהליה:

מוסף רש"י

אלא אי בלקיחת בעלים. אס כשקנאן אמר זה אני לוקח לעולה ואת זה לחטאת. שוב לעותה יותר יום מוטחת, שוב אין הכהן יכול לשנותן בעשייתן ואם שינה פסול יומא מא. וכעי"ז כריתות כח.) שאם נאכל אחד מהם או פרח לאויר העולם קודם עשיית כהו יכיל זוג לשני (נזיר כו:) יכול הכהו לעשות איזה שירצה דהפרישוה בין לקיחה לעשייה ויכול כהו לא הבעו השם לשנותן ולעשות את החטאת (כריתות כח.)**. תנאי** שקלת מעלמא. כולם שחין אתה מוצא תנאים שנחלקו בכך, דתוקי הנך תרתי מתנייתא חדא כמר וחדא כמר (שבת נג:) דלא משכחת תנאי דפליגי בהכי (פסחים מה: וכנוי"ז ביצה ימ.). שמא יבקע הנוד. והוכרר שלא היה עתיד הפרשה ושתה טבלים למפרע חולין יד:) שהרי לא הובררה הָתרומה מעולם (גיטין בו.). לכשיבקע. נראה, כלומר **דלא חיישינן להכי** (חולין יז וכעי"ז סוכה כד.) כשיכא כך ודאי טבלים שתה אבל אין לחוש לכך דלא שכיח ליבקע (גיטין בו.) דאפשר דמסר ליה

רבינו חננאל (המשר)

לשומל (יומא נו:).

תרומתו תרומה. כיוז שהזכיר בתוכו נעשו

ניכרים. דורים שירים ניכרים. [ואיבעית] אימא טעמא דר׳ שמעון לאו משום דלית ליה ברירה, אלא כדקתני סיפא אמרו לו לר׳ מאיר אי אתה מודה שמא יבקע הנוד, ונשפכה אותה שקרא תרומה, שנמצא כי מה ששתה טבלים היה שותה למפרע. ואמר להו ר' מאיר לכשיבקע קיינות המשומה של המשומה בקרקעית הנוד היא התנד היא שמורה. ולמאי דסלים, אין מעיקרא, ד[ב]ברירה פליגי מאי קאמרי ליה. הכי קאמרן ליה לדידן אין ברירה לדידך שמורה. ולמאי דסליק אדעתין מעיקרא, ד[ב]ברירה פליגי מאי קאמרי ליה. הכי קאמרן ליה לדידן אין ברירה לדידך

א) נראה דל"ל אעפ"י שאמר דהרי הן תרומה אינו כלום.